

Måltext om grammatik

En rik och varierad meningsbyggnad lyfter en text. Grundläggande är förstås att kunna växla mellan korta meningar och långa, komplext sammanfogade meningar. Det kan vara givande att se över fördelningen mellan huvudsatser och bisatser, och också att fundera över vilken typ av bisatser som förekommer. Förutom de vanliga relativa ("som...") och adverbiala bisatser som uttrycker tid ("när...") innehåller en god text (särskilt inom det vetenskapliga området) ofta allmänt underordnade bisatser ("att..."), kausala bisatser ("därför att...") och konditionala bisatser ("om...").

En varierad ordföljd känns också igen genom fundamentet, de ord som står före det finita verbet i huvudsatsen. Om dessa utgör olika satsdelar (subjekt, adverbial och objekt) och dessutom är av varierande längd blir känslan vid läsningen att texten har flyt och rytm.

Ett av kännetecknen på det relativt komprimerade språk som hör till den vetenskapliga texttypen är utbyggda nominalfraser. Även användningen av sammansättningar är intressant, eftersom sammansatta substantiv bidrar till informationstäthet. I svenskan blir nominaliseringar ofta sammansättningar i svenskan ("när tekniken utvecklades - teknikutvecklingen"). Nominaliseringar är ofta tecken på ett avancerat språkbruk.

(sammanställt av Katarina Lycken Rüter från beskrivningen av en bra text, NP Svenska 3 2014, lärmaterialet)

SLUTUPPGIFT:

Du ska nu göra en undersökning av en egen text utifrån de grammatiska aspekterna ovan och skriva en rapport om vad du kommer fram till. I din rapport ska du med hjälp av språkexempel från din text visa hur du t.ex. varierar din meningsbyggnad, använder dig utbyggda nominalfraser etc. Dessutom ska du med exempel visa hur du skulle kunna göra för att utveckla språket. Undersökning ska utgå ifrån tre till fyra frågeställningar som ska handla om:

Meningsbyggnad, huvudsatser och bisatser (konjunktioner och subjunktioner)

- Ordföljd - fundament
- Nominalfraser

Till stöd för ditt rapportskrivande finns en skrivmall på nästa sida.

Svenska språkets uppbyggnad, dvs. hur ord, fraser och satser är uppbyggda samt	Eleven kan översiktligt utifrån språkexempel redogöra för hur olika typer av satser, fraser och ord i svenska språket är uppbyggda	Eleven kan med viss precision utifrån språkexempel redogöra för hur olika typer av satser, fraser och ord i svenska språket är uppbyggda och	Eleven kan med god precision utifrån språkexempel redogöra för hur olika typer av satser, fraser och ord i svenska språket är
--	--	--	---

hur de samspelar i grammatiken.	och samspelar med varandra i grammatiken.	samspelar med varandra i grammatiken.	uppbyggda och samspelar med varandra i grammatiken.
---------------------------------	---	---------------------------------------	---

[

Skrivmall för labbrapport av grammatisk granskning av egen text

Inledning: Här presenterar du vad rapporten handlar om.

Ex: I den här rapporten ska jag redovisa vad jag kommit fram till när jag granskat en av mina egna texter, en sammanfattning av en essä av Amos Oz, utifrån grammatiska aspekter.

Frågeställning: Här presenterar du vad du har granskat i din text dvs. vilka frågor du har ställt.

Ex: De frågeställningar jag har utgått ifrån är:

Hur varierar jag min meningsbyggnad?

Vilken typ av bisatser använder jag?etc.

Resultat: Här redovisar du dina iakttagelser dvs. vad du ser i din text.

*Ex: När jag undersöker min meningsbyggnad ser jag att det förekommer många meningar efter varandra som inleds med...(använd grammatiskt begrepp). Se t.ex. här:
"XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX"*

Jag ser också att variationen av konjunktioner är hög. Jag använder till exempel:

Diskussion: Här diskuterar du dina resultat genom att resonera om hur du skulle kunna utveckla den formella och skriftspråkliga sidan av ditt språk utifrån vad du kommit fram till i resultatdelen.

Ex: I min undersökning har jag kommit fram till att min användning av olika typer av bisatser skulle kunna öka. Jag behöver använda mer...

Avslutning: Här sammanfattar du lite kort vilka insikter du fått om språk och grammatik under arbetsområdet.

Ex: Det jag framförallt lärt mig under grammatikarbetet är att...